

Päätöksenteon haasteet

Ilmastojohtamisen aamupäivä 19.1.2021

Sari Jussila
Ympäristöasiantuntija
Tampereen hiippakunta

Menettelytavat?

Investoinnit?

Ilmastotavoitteet?

Hidas päätöksenteko?

Konkretia?

Tiedon riittävyys?

Tietotulva?

Projektiosaaminen?

Vähättely?

Epävarmuus?

Liikaa vaihtoehtoja?

Tiedon oikeellisuus?

Uskallus?

Onko vaihtoehtoja?

Resurssit?

Sitoutuminen?

Taloudellisuus?

Luopumisentuska?

Aika?

Kustannukset?

Kallista?

Luottamus?

Oikeudenmukaisuus?

Kustannus/vaikutus?

Taloudellinen tieto toissijaisena?

Päätöksenteon vaikeus

- ▶ Virkamiestyön resurssit ja osaaminen
- ▶ Riittävä ja oikeanlainen tieto päätöksien perustaksi
- ▶ Päätäjän tieto ja ymmärrys
- ▶ Ympäristö-/ilmastovastuun huomioiminen strategioissa
- ▶ Pitkän aikavälin suunnitelmien puute
- ▶ Valtuustokausien yli menevät suunnitelmat
- ▶ Lyhyen aikavälin suunnitelmien toteuttaminen
- ▶ Päätösrakenteiden moniportaisuus
- ▶ Taustaryhmien vaikutus = politikointi
- ▶ Hankintaohjeiden kriteeristö (ympäristö-/ilmastovastuu)
- ▶ Kilpailutuksien pisteytys (ympäristö-/ilmastovastuu)
- ▶ Valitukset ja niiden vaikutukset
- ▶ Päätöksien todelliset vaikutukset
- ▶ Päätöksien taloudelliset vaikutukset

Päätöksentekoon vaikuttavat epävarmuustekijät

Virkamiestyönä pohjatyo

- ▶ Resurssit, osaaminen
 - ▶ Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen tarvittaessa
 - ▶ Luottamus pohjatietoihin
- => Helpottaa päätösten tekemistä

Ympäristö- /ilmastoasioiden ymmärryksen lisääminen

- ▶ Päättäjien perehdyttäminen ympäristö- ja ilmastoasioihin
 - ▶ Ympäristö- ja ilmastovaikutuksista keskusteleminen laaja-alaisesti
- => Keskustelu ilmastonmuutoksesta kokonaisvaltaiseen tietämykseen
- ▶ (Oikeaan) tietoon perustuva päätös

Strategiatyöskentely

Pitkän aikavälin suunnitelmia

- ▶ Pariisin ilmastopöytäkirja
- ▶ Hiilineutraali Suomi 2035
- ▶ Hiilineutraali Pirkanmaa 2030
- ▶ Hiilineutraali kirkko 2030
- ▶ Agenda 2030

- ▶ Yllä mainitut strategiat voivat toimia päätöksenteon pohjana
- ▶ Seurakuntien ja kuntien sisäisten strategioiden linjaukset tulee olla keskenään yhteneväisiä

Päätäjät

- ▶ Kunnallisvaalit 2021
- ▶ Seurakuntavaalit 2022
- ▶ (Eduskuntavaalit 2023)

- ▶ Päätäjät vaihtuvat, mutta päätösten tulee pysyä
- ▶ Päätöksiä pitää tarkastella muuttuvien tietojen perusteella (esim. ilmaston lämpenemisen kiihtyminen)

Lyhyen aikavälin suunnitelmien toteuttaminen

Haasteet

- ▶ Moniportainen päätöksenteko
 - => Byrokratia / hitaus
- ▶ Taustaryhmien vaikutus
 - => kenen etujen ajaminen?
- ▶ Päätäjän uskallus tehdä päätöksiä
 - => omat intressit, (julkisuuden pelko)
- ▶ Valitukset ja vaikutukset
 - => tunneperäinen päättäminen
 - => ”väärän” päätöksen hyväksymisen vaikeus

Pohdintaa

- ▶ Voiko rakenteita purkaa tai päätöksen tekoa nopeuttaa millään tavalla?
- ▶ Laaja-alainen tuki ja osaaminen
- ▶ Ympäristö- / ilmastovaikutuspäätökset jakavat sekä päättäjiä että äänestäjiä
- ▶ Some saavuttaa helposti suuren yleisön
- ▶ Päätöksien perusteleminen niin hyvin ettei niistä tarvitse valittaa

Strategioihin liittyviä keinoja toimintaan

Hankintapäätös

- ▶ Hankintojen tarpeellisuus
 - => Arviointi
- ▶ Hankinta-ohjeiden päivitys
 - => Sis. periaatteet, jotka huomioivat ympäristövaikutukset
 - => Ohjeistus, mitä ympäristövaikutusten arviointi tarkoittaa
 - => Asiantuntija-apu
- ▶ Keskitetyt/yhteishankinnat
 - => Ympäristövaikutuksien arvioinnin vaikeus eri puolella Suomea oleville toiminnoille

Kilpailutus

- ▶ Hankintalakiin perustuvan tarjouksen valintaperusteina voi olla edullisin tai kokonaistaloudellinen edullisuus
- ▶ Valintakriteerit ja niiden suhteutus ympäristöystävällisyys, lähituotteet, tuoretuotteiden toimitusajat, kotimaisuusaste tai esimerkiksi koneiden huollossa nopeus.
- ▶ Asiantuntija-apu
- ▶ Päätöksen tekijöille pitää avata mahdollisimman selkeästi ympäristövaikutukset

Ympäristö- ja ilmasto-vaikutukset

Suuria haasteita

- ▶ Kiinteistömassa
 - Kiinteistöjen lämmitys
 - Lämmitysmuodot
 - Energiankulutus
 - Kunnossapito
 - Kierrätys
- ▶ Keittiötoiminta
 - Ruokailujen toteuttaminen
 - Ruokahävikki
 - Ruokakuljetukset
- ▶ Liikkuminen
 - Infran rakentaminen
 - Kulkuvälineet
- ▶ Metsien hiilinielut

Suuria päätöksiä

- ▶ Kiinteistömassan vähentäminen/monikäyttötilat/käyttöaste
- ▶ Lämmitysjärjestelmien uusiminen
- ▶ Muut energian- ja vedensäästön toimenpiteet
- ▶ Uudisrakentamisen kriteeristö
- ▶ Huoltotoimenpiteet
- ▶ Kierrätyksen lajittelu ja kuljetukset
- ▶ Ympäristöystävällinen ruoka
- ▶ Ruoan hankintakriteerit
- ▶ Ruokahävikin minimointi
- ▶ Ruokakuljetuksien minimointi
- ▶ Tiivis yhdyskuntarakentaminen
- ▶ Päästöttömien kulkuvälineiden hankinta
- ▶ Päästölaskennat

Päätöksien vaikutukset

Arviointi

- ▶ Pitkän aikavälin päätöksien vaikutuksia ei voi tietää varmasti
- ▶ Laskelmia voidaan tehdä, mutta on hyväksyttävä muuttuvat tekijät ympäristö- ja ilmastoasioissa
- ▶ Päätöksien ympäristö- / ilmastovaikutuksen seurannan ja arvioinnin toteutus
- ▶ Todellinen vaikutusten arviointi jää seuraaville sukupolville
- ▶ Nykytiedon mukainen päätös voi olla katastrofi jo vuosikymmenessä

Taloudelliset vaikutukset

- ▶ Pitkän aikavälin päätöksien vaikutuksia ei voi tietää varmasti
- ▶ Laskelmia voidaan tehdä, mutta on hyväksyttävä muuttuvat tekijät ympäristö- ja ilmastoasioissa
- ▶ Kustannustehokkain ratkaisu on harvoin paras ympäristö- ja ilmastoasioissa
- ▶ Osaavat päättäjät tekevät *ehkä* hyviä päätöksiä
- ▶ EU:n ja valtion rahoitusta saatavana ilmastohankkeisiin

The background is a photograph of a forest with many tall, thin trees. Sunlight filters through the canopy, creating dappled light on the forest floor. Overlaid on the image are several semi-transparent green geometric shapes, primarily triangles and polygons, which create a modern, abstract design. A thin white line also runs diagonally across the lower right portion of the image.

Kiitos